

Реакція ОБСЄ на кризу в Україні

Станом на 20 жовтня 2014 року

Ініціативи швейцарського головування в ОБСЄ (триває)

Чинний Голова ОБСЄ, Міністр закордонних справ Швейцарії Дідьє Буркхальтер вдається до активних дій упродовж усієї кризи; з метою пошуку шляхів дипломатичного урегулювання кризи він проводить переговори на рівні президентів та міністрів. Ця діяльність відбувається поряд із постійною взаємодією між 57 країнами-учасницями ОБСЄ у Відні.

На прохання президента Петра Порошенка на початку травня Голова ОБСЄ погодився надіслати Посла Хайді Тальявіні, досвідченого швейцарського дипломата, в Україну, щоб представляти Головування ОБСЄ у **тресторонній контактній групі**, яка також включає Україну і Російську Федерацію. Трестороння контактна група провела декілька зустрічей і відіграла важливу [роль у забезпеченні спостерігачам ОБСЄ доступу на місце краху авіалайнера МН-17](#) на сході України в липні. 5 вересня Трестороння контактна група підписала [протокол](#) у Мінську про припинення вогню і початок політичного процесу розв'язання кризи. Згідно плану, Спеціальна моніторингова місія в Україні візьме на себе контроль режиму припинення вогню і моніторинг україно-російського кордону.

На початку травня Швейцарське Головування ОБСЄ підготувало **«дорожню карту»** стосовно реалізації Женевської спільної заяви від 17 квітня 2014 і надіслало її чотирьом сторонам **Женевської заяви**. З текстом звернення чинного Голови ОБСЄ Міністра закордонних справ Швейцарії до Ради закордонних справ ЄС від 12 травня, в якій описується концепція дорожньої карти, можна ознайомитися на www.osce.org/cio/118509.

Круглі столи національного діалогу, які проводить український уряд, є частиною реалізації «дорожньої карти». Наразі було проведено три круглі столи: 14 травня в Києві, 17 травня в Харкові і 21 травня в Миколаєві.

У лютому 2014 року Д. Буркхальтер призначив посла Швейцарії у Німеччині Тіма Гульдмана своїм **Особистим представником із питань України**. Гульдман кілька разів приїздив в Україну для того, щоб особисто оцінити ситуацію та взяти участь у переговорах.

Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ (21 березня 2014 – триває)

21 березня 2014 року усі 57 країн-учасниць ОБСЄ прийняли рішення про відправлення в Україну Спеціальної моніторингової місії цивільних міжнародних спостерігачів. Мандат місії, спочатку розрахований на шість місяців, було продовжено в липні 2014 року. Відповідно, Місія буде діяти до березня 2015 року.

Наразі місія складається з приблизно 250 міжнародних спостерігачів із більш ніж 40 країн-учасниць ОБСЄ і місцевих співробітників. Кількість спостерігачів може бути збільшена до 500. На початковому етапі спостерігачі були розміщені в Херсоні, Одесі, Львові, Івано-Франківську, Харкові, Донецьку, Дніпропетровську, Чернівцях і Луганську. Будь-які зміни щодо розміщення спостерігачів мають бути узгоджені з усіма 57 країнами-учасницями ОБСЄ.

В основу роботи місії покладено принципи неупередженості та прозорості. Члени місії збирають інформацію та звітують про ситуацію щодо безпеки; встановлюють та доповідають факти, реагуючи на конкретні інциденти: налагоджують контакти та діалог на місцях з метою сприяння нормалізації ситуації.

Члени Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ були першими міжнародними експертами, які вже на наступний день після краху авіалайнера МН17 на сході України [прибули на місце трагедії](#).

Зі щоденними оновленнями інформації про роботу Спеціальної моніторингової місії можна ознайомитися на <http://www.osce.org/ukraine-smm/daily-updates>

Спостерігачі ОБСЄ на двох російських пунктах пропуску на російсько-українському кордоні (з 24 липня по сьогоднішній день)

24 липня всі 57 країн-учасниць ОБСЄ вирішили розмістити Місію спостерігачів на двох російських пунктах пропуску, «Донецьк» і «Гуково», на російсько-українському кордоні. Це робиться на запрошення Російської Федерації в розвиток Берлінської декларації Міністрів закордонних справ Німеччини, Франції, Росії та України.

Місія спостерігачів почала свою роботу 30 липня; вона розміщується на період тривалістю до трьох місяців. Місія складається з одного Головного спостерігача, 15 спостерігачів, які працюють позмінно в цілодобовому режимі сім днів на тиждень, і трьох адміністративних співробітників. Група спостерігачів базуватиметься в місті Каменськ-Шахтинський у Ростовській області.

Спостерігачі будуть керуватися принципами неупередженості та прозорості, здійснюючи моніторинг і доповідаючи про ситуацію на цих двох пунктах пропуску, а також про переміщеннях через кордон.

Місія спостерігачів на двох російських пунктах пропуску діє окремо від Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні.

Спостереження за виборами

Президентські вибори 25 травня 2014

У відповідь на запрошення України, Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ (БДІПЛ) та Парламентська асамблея ОБСЄ (ПА ОБСЄ) відправила місії зі спостереження за достроковими президентськими виборами, що відбулися 25 травня.

25 березня БДІПЛ відкрила свою довгострокову місію зі спостереження за виборами. До її складу входило 18 експертів, розміщених у Києві, і 100 довгострокових спостерігачів, які працювали парами по всій країні.

БДІПЛ також попросила країн-учасниць ОБСЄ секондувати 900 спостерігачів. Вони прибули в країну за тиждень до голосування для спостереження за подіями в день виборів.

Парламентська асамблея ОБСЄ зробила 5 попередніх візитів до України за кілька тижнів до виборів. Швейцарський Голова ОБСЄ призначив Жоао Соареша Спеціальним координатором 100 членів делегації ПА ОБСЄ та 900 короткострокових спостерігачів від БДІПЛ.

26 травня, на наступний день після виборів, міжнародні спостерігачі з БДІПЛ, ПА ОБСЄ, Парламентської асамблеї Ради Європи (ПАРЄ), Європейського парламенту (ЄП) і Парламентської асамблеї НАТО (ПА НАТО) представили попередні висновки, в яких повідомлялося, що, незважаючи на насильство і небезпеку на сході країни, українські вибори характеризувалися високою явкою виборців і прагненням гарантувати основні свободи.

30 червня БДІПЛ опублікувало заключний звіт по спостереженню за виборами.

Парламентські вибори 26 жовтня 2014

19 вересня 2014, у відповідь на запрошення Міністерства закордонних справ України, БДІПЛ відкрила місію зі спостереження за достроковими парламентськими виборами в Україні 26 жовтня 2014. Місію очолила Тана де Зулуета. До її складу входить 16 експертів, які перебувають у Києві, і 80 довгострокових спостерігачів, які працюють по всій країні. Крім того, БДІПЛ запросить 600 короткострокових спостерігачів для моніторингу в день виборів.

Місія оцінюватиме виборчий процес на предмет відповідності зобов'язанням ОБСЄ та іншим міжнародним стандартам демократичних виборів, а також національному законодавству.

Спостерігачі стежитимуть за реалізацією законодавчої бази, за роботою виборчої адміністрації та відповідних державних органів, агітаційними заходами, освітленням виборчих кампаній у ЗМІ і вирішенням виборчих спорів.

В ході спостереження місія зустрінеться з представниками відповідних органів влади та політичних партій, а також із кандидатами і представниками судової системи, громадянського суспільства, засобів масової інформації та міжнародної спільноти.

В день виборів спостерігачі будуть стежити за відкриттям виборчих дільниць, голосуванням, підрахунком бюлетенів та підбиттям підсумків на всіх рівнях. В день виборів місія зі спостереження за виборами ОБСЄ/БДІПЛ об'єднає зусилля з делегаціями Парламентської асамблеї ОБСЄ та іншими парламентськими партнерами.

На наступний день після виборів місія опублікує попередні висновки. Заключний звіт про спостереження за виборчим процесом буде опублікований приблизно через два місяці після закінчення виборчого процесу.

Парламентарії ОБСЄ також спостерігатимуть за парламентськими виборами в Україні 26 жовтня і очолять місію короткострокових спостерігачів ОБСЄ.

За рекомендацією Голови Парламентської асамблеї ОБСЄ пана Ілкки Канерви, Голова ОБСЄ Дідьє Буркхальтер призначив Кента Харштедта (член парламенту, Швеція), Спеціальним координатором короткострокових спостерігачів місії ОБСЄ. Доріс Барнетт (член парламенту, Німеччина) виконуватиме обов'язки голови делегації ПА ОБСЄ, яка складатиметься з парламентарів з усього регіону ОБСЄ.

Спостерігачі ПА ОБСЄ працюватимуть на виборчих дільницях по всій Україні, тісно співпрацюючи з довгостроковими спостерігачами БДІПЛ і в координації з партнерами з Парламентської асамблеї Ради Європи (ПАРЄ), Парламентської асамблеї НАТО (ПА НАТО) та Європейського парламенту (ЄП).

Місія оцінюватиме вибори на предмет відповідності з демократичними зобов'язаннями, що містяться в Копенгагенському документі ОБСЄ від 1990 року.

Повна інформація про нашу передвиборчу роботу в Україні: osce.org/odihr/elections/ukraine/116545 і <http://www.oscepa.org/election-observation/election-statements/ukraine>

Військові оціночні заходи (триває)

У березні Україна звернулася з проханням до країн-учасниць ОБСЄ, країн-партнерів ОБСЄ по співпраці, а також до Центру з упередження конфліктів (ЦУК) відправити своїх представників на територію України з 5 по 12 березня 2014 року, у відповідності до Розділу III Віденського документу

ОБСЄ 2011 року. В Розділі під назвою «Зменшення небезпеки» йдеться про те, що країна-учасник ОБСЄ може на добровільній основі висловити прохання надіслати і приймати такі місії з метою розвіювання побоювань щодо незвичної військової активності. Згодом Україна висловила прохання продовжити оцінювальний візит до 20 березня 2014 року, цього разу також для відвідування південної та східної частини країни. Тридцять країн-учасниць ОБСЄ направили 56 неозброєних та цивільних осіб в Україну. Група зробила кілька спроб потрапити до Криму, але на адміністративному кордоні її не пропустили через контрольні-пропускні пункти. Водночас, на основі своїх спостережень військової активності, група заявила, що не може розвіяти занепокоєння щодо незвичних військових дій у Криму.

З 20 березня до цього часу групи спостерігачів, що складаються з меншої кількості неозброєних військових експертів, знаходяться на території країни. Ці експерти представляють свої країни. Вони аналізують ситуацію щодо військової безпеки на місцях. З 25 квітня до 3 травня група військових спостерігачів перебувала у заручниках.

На цей момент наступні 27 країн вирішили направити військових спостерігачів в Україну згідно з Віденським документом 2011 р.: Австрія, Бельгія, Канада, Чехія, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Грузія, Німеччина, Угорщина, Ірландія, Латвія, Люксембург, Молдова, Чорногорія, Нідерланди, Польща, Румунія, Словаччина, Словенія, Швеція, Великобританія і США. Ці країни провели загалом 19 військових оцінювальних заходів в Україні. Крім того, 11 країн: Бельгія, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Латвія, Норвегія, Швейцарія, Україна і США провели загалом п'ять заходів із оцінки на території Російської Федерації.

В додаток до зазначеного вище, Канада, Естонія, Україна та США направляли Російській Федерації запити в рамках механізму консультацій та співробітництва згідно з Віденським документом стосовно незвичної військової діяльності. Подібні запити направляла і Російська Федерація Україні. В подальшому ці запити спонукали проведення 7, 17 та 30 квітня 2014 року трьох спільних засідань Форуму співпраці в сфері безпеки та Постійної ради ОБСЄ.

Ці візити, інспекції і інші види військових оцінювальних заходів у рамках Віденського документу 2011 року, є складовими частинами реакції спільноти ОБСЄ на кризу в Україні.

Оцінювальна місія з питань прав людини (18 березня – 12 травня 2014)

Бюро з демократичних інститутів та прав людини і Верховний Комісар у справах національних меншин на запит українського уряду провели оцінювальну місію з питань прав людини.

Місія відвідала кілька міст, у тому числі Донецьк, Харків, Херсон, Київ, Львів, Миколаїв, Одесу та Сімферополь, а також прилеглі до них регіони. Учасники місії зустрілися з представниками уряду України, місцевих органів влади, політичних партій, міжнародних організацій та національних меншин. Звіт про результати роботи місії та відповідні рекомендації було представлено 12 травня 2014 р. Див: www.osce.org/odihr/118454

Проект «Національний діалог» (20 березня – 30 квітня 2014)

20 березня 2014 р. в рамках проекту «Національний діалог» ОБСЄ на запрошення України направила в країну групу з 15 міжнародних експертів для визначення сфер подальшої діяльності ОБСЄ та сприяння становленню відносин довіри між різними групами українського суспільства.

Упродовж чотирьох тижнів група експертів працювала в п'яти регіонах України, які були попередньо узгоджені з урядом України: Львів, Харків/Луганськ, Дніпропетровськ та Донецьк. Проект

впроваджувався Координатором проектів ОБСЕ в Україні. Керівником групи був Посол Хідо Бішевіч (Хорватія).

Експерти Проекту проводили зустрічі з місцевими органами влади, представниками громадянського суспільства та іншими зацікавленими сторонами для того, щоб зібрати інформацію щодо питань, які викликають занепокоєння, зокрема політичних, гуманітарних і питань меншин.

Рекомендації щодо того, як ОБСЕ може надалі підтримувати діалог та єдність суспільства в Україні, були оголошені всім країнам-учасникам ОБСЕ, в тому числі Україні, на засіданні Постійної ради у Відні 30 квітня 2014 р. Див. www.osce.org/ukraine/118166

Діяльність інститутів та структур ОБСЕ

Для того, щоб обговорити ситуацію, що склалася в Україні та запропонувати заходи з боку ОБСЕ, спрямовані на підтримку відкритого та всеосяжного діалогу, розвінчання побоювань та деескалації кризи Генеральний секретар ОБСЕ Ламберто Заньєр здійснив поїздки до столиць різних країн, в тому числі до Москви та Києва. Додаткова інформація на: www.osce.org/sq

Координатор проектів ОБСЕ в Україні – це постійний польовий представник ОБСЕ в Україні. Пост Координатора проектів ОБСЕ в Україні (КПУ) було запроваджено з метою здійснення планування, впровадження та моніторингу проектів відповідними органам влади України, ОБСЕ, а також інститутами ОБСЕ. КПУ реалізує кілька проектів у відповідь на кризу в Україні, в тому числі «Національний діалог».

Астрід Торс, Верховний комісар ОБСЕ у справах національних меншин, відвідала Київ та Сімферополь у березні 2014 для отримання інформації «з перших рук», особливо щодо ситуації на Кримському півострові. Вона також приїздила в Україну і пізніше.

Представник ОБСЕ з питань свободи ЗМІ Дунья Міятович була в Україні весною 2014. Міятович робила численні заяви щодо проблем свободи ЗМІ в Україні та оголосила звіт щодо ситуації зі свободою ЗМІ в Україні у період з листопада 2013 до травня 2014 року. Див. : www.osce.org/fom/11899

Парламентська асамблея ОБСЕ, розташована в Копенгагені, санкціонувала створення Міжпарламентської контактної групи з питань України, метою якої є об'єднання зусиль парламентаріїв із України, Росії та інших країн-учасниць ОБСЕ щодо налагодження діалогу та деескалації конфлікту. Голова ПА ОБСЕ Ілка Канерва продовжує активно взаємодіяти з державними і парламентськими лідерами України та Росії в пошуках шляхів врегулювання кризи. ПА відправила найбільшу в історії ОБСЕ місію зі спостереження за виборами на президентські вибори в Україні 25 травня. ПА також спостерігатиме за парламентськими виборами в Україні 26 жовтня. Додаткова інформація: www.oscepa.org